

## I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

## SOOVITUSED

## EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU

## EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU SOOVITUS,

22. detsember 2011,

krediitiasutuste rahastamise kohta USA dollarites

(ESRN/2011/2)

(2012/C 72/01)

EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU HALDUSNÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrust (EL) nr 1092/2010 finantssüsteemi makrotasandi usaldatavusjärelvalve kohta Euroopa Liidus ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu asutamise kohta, <sup>(1)</sup> eelkõige selle artikli 3 lõike 2 punkte b, d ja f ning artikleid 16 ja 18,

võttes arvesse Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu 20. jaanuari 2011. aasta otsust ESRB/2011/1, millega võetakse vastu Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu töökorraldus, <sup>(2)</sup> eelkõige selle artikli 15 lõike 3 punkti e ning artikleid 18 kuni 20,

võttes arvesse asjaomaste erasektori huvirühmade seisukohti,

ning arvestades järgmist:

- (1) USA dollar on oluline rahastamisvääring liidu krediitiasutustele, kes saavad enamiku USA dollarites rahastamisest hulgiturgudel.
- (2) Liidu krediitiasutuste USA dollarites vääringustatud varade ja kohustuste vahel esineb oluline tähtaegade mittevastavus, kuna lühiajalist hulgirahastamist kasutatakse pikemaajalise tegevuse ja varade rahastamiseks;

lisaks on mõnede tehingupoolte käitumine volatiilne. Põhiline haavatavus tulenebki tähtaegade mittevastavuse ja investorite volatiilse käitumise kombinatsioonist.

- (3) USA dollarite rahastamisturgudel on alates juunist 2011 kestnud nappus, millele eelnes 2008. aastal kogetud oluline nappus, mis tõi kaasa keskpankade vahetustehingute liinide kasutuselevõtu USA dollaritele juurdepääsu andmiseks. See nappus tekitab olulisi ja otseseid võimalikke süsteemiüleseid riske: eelkõige lühiajaliselt pankade likviidsusega seoses ja keskpikas perspektiivis reaalmajandusega seoses, tulenevalt USA dollarites laenuandmise vähendamisest liidu krediitiasutuste poolt ja seoses nende krediitiasutuste maksevõimega, kui finantsvõimendust vähendatakse kiirmüügihindadega.
- (4) Krediitiasutused, keskpangad ja järelvalveasutused on viimastel aastatel rakendanud meetmeid üldiste rahastamise ja likviidsusriskide vähendamiseks; mõned meetmed on parandanud liidu krediitiasutuste USA dollarite rahastamis- ja likviidsuspositsioone. Siiski on USA dollarite rahastamisturgude pingete kordumise vältimiseks vaja struktuursemat lähenemist.
- (5) Mikrotasandi ettevaatusmeetmeid tuleks tugevdada makrotasandi ettevaatusesmärkidel, et vältida liidu krediitiasutuste USA dollarites rahastamisega seotud pingeid äsjastes finantskriisides nähtud tasemel.
- (6) USA dollarites rahastamise riskide võimaliku mõju analüüsivõimet piiravad andmelüngad liidu tasemel ning seetõttu tuleks andmete kvaliteeti parandada.

<sup>(1)</sup> ELT L 331, 15.12.2010, lk 1.

<sup>(2)</sup> ELT C 58, 24.2.2011, lk 4.

- (7) Pangandussektori ja konkreetsete ettevõtjate täpsem jälgimine võimaldaks pädevatel asutustel paremini mõista USA dollarites rahastamise ja likviidsusriskide arengut; see aitaks neil ka toetada pankade vajalikke ennetusmeetmeid ülemääraste riskipositsioonide piiramiseks ja riskijuhtimise moonutuste korrigeerimiseks. Nendes valdkondades soovitud meetmed on kooskõlas Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) soovitusel F 21. septembrist 2011 välisväeringus laenu kohta <sup>(1)</sup>.
- (8) Üheks USA dollarite rahastamisriskide pehmendamise võimaluseks on kriisirahastamiskava äärmuslikes olukordades rahastamisprobleemide võimendamise vältimiseks. Samas võivad kriisikavad tekitada uusi süsteemseid probleeme, kui nende tulemusel võtaksid krediitiasutused sarnaseid meetmeid sarnastes olukordades.
- (9) ESRN kontrollib käesoleva soovitusel rakendamise käiku 2012. aasta teises pooles.
- (10) Käesoleva soovitusel lisa analüüsib finantsstabiilsuse olulisi süsteemseid riske liidus, mis tulenevad liidu krediitiasutuste rahastamisest USA dollarites.
- (11) Käesolev soovitus ei mõjuta liidu keskpankade rahapoliitika pädevust ega ESRN-le usaldatud ülesandeid.
- (12) ESRN soovitusel avaldatakse pärast Euroopa Liidu Nõukogule haldusnõukogu kavatsusest teatamist ja nõukogule vastamise võimaluse andmist,
- b) rahastamiskontsentratsiooni tehingupoolte lõikes, keskendudes lühiajaliste tehingute pooltele;
- c) USA dollarite vahetustehingute kasutamine (sh vääringu intressimäära vahetuslepingud);
- d) kontsernisesed riskipositsioonid.
- 2) kaaluda järgmist enne kui USA dollarites rahastamise ja likviidsuse riskid jõuavad ülemäärasele tasemele:
- a) toetada USA dollaritega seotud tähtaegade mittevastavuse osas kohaste riskijuhtimise meetmete võtmist krediitiasutuste poolt;
- b) piirata riskipositsioone, samal ajal ära hoides olemasolevate finantsstruktuuride ebakorrapäraseid arengusuundi.

### Soovitus B – kriisirahastamiskava

Riikide järelevalveasutustel soovitatakse teha järgmist:

- 1) tagada, et krediitiasutused sätestavad oma kriisikavades juhtimistegevuse USA dollarites rahastamise vapustuste käsitlemiseks ja et need krediitiasutused on kaalunud oma tegevuse võimalikkust juhul, kui samasuguseid meetmeid võtavad samaaegselt enam kui üks krediitiasutus. Kriisirahastamiskavades tuleb kaaluda vähemalt kriisirahastamisallikate kättesaadavust pakkumise vähenemise korral erinevate tehingupoolte liikide poolt;
- 2) hinnata selle juhtimistegevuse võimalikkust kriisirahastamiskavades pangandussektori seisukohast. Kui krediitiasutuste samaaegse tegevuse osas peetakse võimalikuks süsteemsete riskide tekkimist, soovitatakse riikide järelevalveasutustel kaaluda tegevust nende riskide vähendamiseks ja selle tegevuse mõju liidu pangandussektori stabiilsusele.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

#### 1. JAGU

#### SOOVITUSED

#### Soovitus A – USA dollarites rahastamise ja likviidsuse jälgimine

Riikide järelevalveasutustel soovitatakse teha järgmist:

- 1) jälgida täpselt krediitiasutuste poolt võetavaid USA dollarites rahastamise ja likviidsuse riske, mis võiks olla krediitiasutuste üldise rahastamise ja likviidsusseisu jälgimise osaks. Elukoige peaksid riikide järelevalveasutused jälgima järgmist:
- a) USA dollaritega seotud tähtaegade mittevastavust;

#### 2. JAGU

#### RAKENDAMINE

#### 1. Tõlgendamine

1. Käesolevas soovitusel kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „krediitiasutus” – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta direktiivi 2006/48/EÜ krediitiasutuste asutamise ja tegevuse kohta <sup>(2)</sup> artikli 4 lõike 1 punktis a määratletud krediitiasutus.
- b) „liidu krediitiasutus” – krediitiasutus, millele on antud tegevusluba liikmesriigis direktiivi 2006/48/EÜ alusel;

<sup>(1)</sup> Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu 21. septembri 2011 soovitus ESRN/2011/1 välisväeringus laenu kohta (ELT C 342, 22.11.2011, lk 1).

<sup>(2)</sup> ELT L 177, 30.6.2006, lk 1.

- c) „riigi järelevalveasutus” – pädev või järelevalveasutus vastavalt määratlusele määruse (EL) nr 1092/2010 artikli 1 lõike 3 punktis f;
- d) „USA dollarites rahastamine” – vahendite leidmine, kasutades USA dollarites väeringustatud kohustusi.
2. Lisa on käesoleva soovitusel lahutamatu osa. Vastuolu korral põhiteksti ja lisa vahel on ülimuslik põhitekst.

## 2. Rakendamise kriteeriumid

1. Käesoleva soovitusel rakendamisel kohaldatakse järgmisi kriteeriume:
- a) käesolev soovitus hõlmab ainult liidu krediitiasutuste USA dollarites rahastamist;
- b) vältida tuleb õigussüsteemide erinevuste ärakasutamist;
- c) kohastel juhtudel võetakse rakendamisel arvesse proportsionaalsuse põhimõtet seoses krediitiasutuste USA dollarites rahastamise erineva süsteemse mõjuga, võttes arvesse ka iga soovitusel eesmärki ja sisu;
- d) täiendavad kriteeriumid soovitusel A ja B rakendamiseks on sätestatud lisas.
2. Adressaadid peavad ESRN-le ja nõukogule teatama käesolevast soovitusel tulenevate meetmete võtmisest või esitama piisavad põhjendused nende võtmata jätmise kohta. Aruanne peab käsitlema vähemalt järgmist:
- a) teave võetud meetmete sisu ja tähtaegade kohta;
- b) hinnang võetud meetmete toime kohta käesoleva soovitusel eesmärki silmas pidades;
- c) üksikasjalik põhjendus tegevusetuse või käesolevast soovitusel kõrvalekaldumise kohta, sh mistahes viivituste kohta.

## 3. Meetmete võtmise tähtajad

1. Adressaadid peavad ESRN-le ja nõukogule teatama soovitusel A ja B tulenevate meetmete võtmisest või esitama piisavad põhjendused nende võtmata jätmise kohta 30. juuniks 2012.
2. Riigi järelevalveasutused võivad esitada ühise aruande Euroopa Pangandusjärelevalve kaudu.
3. Haldusnõukogu võib lõikes 1 sätestatud tähtaegu pikendada, kui ühe või enama soovitusel järgimiseks tuleb algatada seadusloome.

## 4. Jälgimine ja hindamine

1. ESRN sekretariaat:
- a) abistab adressaate, sh lihtsustab koordineeritud aruandlust asjaomaste vormide koostamise kaudu ja täpsustab vajadusel meetmete võtmise korda ja tähtaegu;
- b) kontrollib adressaatide poolt esitatud meetmeid, sh abistab neid taotluse korral ja esitab haldusnõukogule juhtkomitee kaudu meetmete aruande kahe kuu jooksul alates meetmete võtmiseks antud tähtaja lõppemisest.
2. Haldusnõukogu hindab adressaatide aruandeid võetud meetmete ja põhjenduste kohta ning otsustab asjakohastel juhtudel, et käesolevat soovitusel pole järgitud ja adressaatide põhjendused tegevusetuse kohta ei ole piisavad.

Frankfurt Maini ääres, 22. detsember 2011

ESRB eesistuja  
Mario DRAGHI

## LISA

**EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU SOOVITUSED LIIDU KREDIIDIASUTUSTE RAHASTAMISE KOHTA USA DOLLARITES**

	<i>lk</i>
Kommenteeritud kokkuvõte .....	2
I. Ülevaade liidu krediidasutuste rahastamisest USA dollarites .....	2
II. USA dollarites rahastamise kasutamisest tulenevad riskid .....	9
III. Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu soovitused .....	13
Liide. Vabatahtlik andmete kogumine liidu krediidasutuste USA dollarites rahastamise kohta .....	20

## KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

USA dollar on liidu krediidasutuste jaoks oluline rahastamisvääring ning ligikaudu 15 % krediidasutuste kohustuste kogumahust on USA dollarites. Enamik liidus kasutamiseks kättesaadavast rahastamisest on pärit hulgiturgudel ning see on valdavalt väga lühiajaline. USA dollarites nomineeritud pikaajaliste varade ja lühiajaliste kohustuste vahel esineb oluline tähtaegade mittevastavus ning mõnede osapoolte käitumine on volatiilne. Põhiline haavatavus tulenebki tähtaegade mittevastavuse ja investorite volatiilse käitumise kombinatsioonist.

USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel on alates 2011. aasta juunist täheldatud pingeid. Mõned liidu krediidasutused on hiljuti teatanud kavatsusest vähendada USA dollarites nomineeritud varasid, osaliselt eesmärgiga vähendada oma sõltuvust USA dollarites rahastamisest. See võib tekitada vähemalt kaks olulist ja otsest võimalikku süsteemiülelist riski: mõju liidu krediidasutuste maksevõimele, kui varasid müüakse kiirmüügihinnaga, ning mõju reaalmajandusele tulenevalt sellest, et liidu krediidasutused vähendavad USA dollarites laenuandmist.

Turu-uuringute andmed näitavad, et keskpanga vahetustehingute liinide olemasolu annab turuosalistele kindlust, toetades seega valuutavahetusturgude toimimist, isegi kui neid ei kasutata. See võib tähendada, et on olemas moraalne kahju oht, mis takistab liidu krediidasutuste üleminekut jõulisemale rahastamisstruktuurile. Seejuures mõned liidu krediidasutused eri riikides ei näe oma kriisirahastamiskavades ette erisätteid USA dollarites või välisvääringus rahastamisega seotud vapustuste käsitlemiseks.

Käesolevas dokumendis antud soovitude eesmärk on käivitada protsess, mille eesmärk on hoiduda järgmise finantskriisi ajal liidu krediidasutuste USA dollarites rahastamisel samasugustest pingetest, nagu täheldati 2008. ja 2011. aasta finantskriiside puhul, mitte niivõrd kujundada poliitikat praeguste pingete leevendamiseks.

Soovitused hõlmavad peamiselt mikrotasandi ettevaatusmeetmete tugevdamist makrotasandi ettevaatuseesmärkidel ning on seotud järgmisega: i) liidu krediidasutuste USA dollarites rahastamise ja likviidsusriiskide hoolikas jälgimine koos vahetu meetmete jõustamisega ning, kui see on asjakohane, nende riskide piiramine enne, kui need muutuvad ülemääraseks, vältides samal ajal praeguste USA dollarites rahastamise struktuuride kontrollimatut kokkukukkumist; ii) tuleb tagada, et krediidasutuste kriisirahastamiskavad hõlmavad meetmeid USA dollarites rahastamisega seotud vapustuste käsitlemiseks, vähendades samal ajal võimalikke süsteemseid riske, mis tulenevad krediidasutuste samaaegsest tegutsemisest sarnaste kriisikavade alusel.

## I. ÜLEVAADE LIIDU KREDIIDIASUTUSTE RAHASTAMISEST USA DOLLARITES

### I.1. Põhitegurid, mis mõjutavad krediidasutusi hankima USA dollarites rahastamist

Turu-uuringute ja reguleerijate andmed näitavad, et nõudlust USA dollarites rahastamise järele mõjutavad mitmed tegurid.

- a) Mitmekesistamine: eriti pärast kriisi teatasid liidu krediidasutused, et nad soovivad mitmekesistada oma rahastamisallikaid vääringute, tähtaegade ja investorite liikide lõikes. Kuna USA dollarite turg on üks kõige likviidsemad ja sügavamad turge, siis näib see olevat nende strateegiate puhul peamine rahastamisallikas.
- b) Kulud: mõned liidu krediidasutused on püüdnud saada juurdepääsu USA dollarite turule, et leida odavamalt vahendeid oma muudes vääringutes nomineeritud varade jaoks. Mõnel juhul on esinenud püsivaid kulueeliseid, kui võlaväärtpabereid emitteeritakse USA dollarites ja need vahetatakse soovitud vääringusse, selle asemel, et emitteerida neid esmas-turgudel otse soovitud vääringus.
- c) Erinevuste kasutamine: on tõendeid, et mõned liidu krediidasutused kasutavad võimalust hankida lühiajalist rahastamist, näiteks Ameerika Ühendriikide vastastikustest rahaturufondidest, madalama määraga kui 25 baaspunkti ning hoiustavad neid vahendeid Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemis praegu 25 baaspunkti tasemel.
- d) Ärimudel: nõudlus sõltub ka rahvusvahelisest majanduskeskkonnast ning seega krediidasutuste riskivalmidusest ja vajadusest võtta laenu USA dollarites – eriti USA dollarites tehinguid tegevate krediidasutuste puhul – ning eriomastest teguritest, nagu liidu eri krediidasutuste arengustrateegiad.

- e) Kaks (mõnikord samaaegset) lähenemisviisi: krediidasutused on rõhutanud, et nad juhivad kas: i) üldisest mitmekesistamisstrateegiast, mille kohaselt nad hangivad USA dollarites vahendeid ja vahetavad need seejärel nõutavas vääringusse, või ii) vajadustest lähtuvast strateegiast, mille puhul nad hindavad oma valuutavajadust ja hangivad seejärel sellele vajadusele vastavat rahastamist.
- f) Pakkumisega seotud tegurid: mõned Ameerika Ühendriikide investorid ütlevad saavutada tootlust madala intressimääraga keskkonnas ning mõned kinnitavad, et Ameerika Ühendriikide vastastikustel rahaturufondidel on piiratud hulgal alternatiivse liidu krediidasutustesse investeerimisele, arvestades, et Ameerika Ühendriikide krediidasutused – millel on sageli tugev hoiustajate baas – ja ettevõtted on praegu suhteliselt hea likviidsusega.

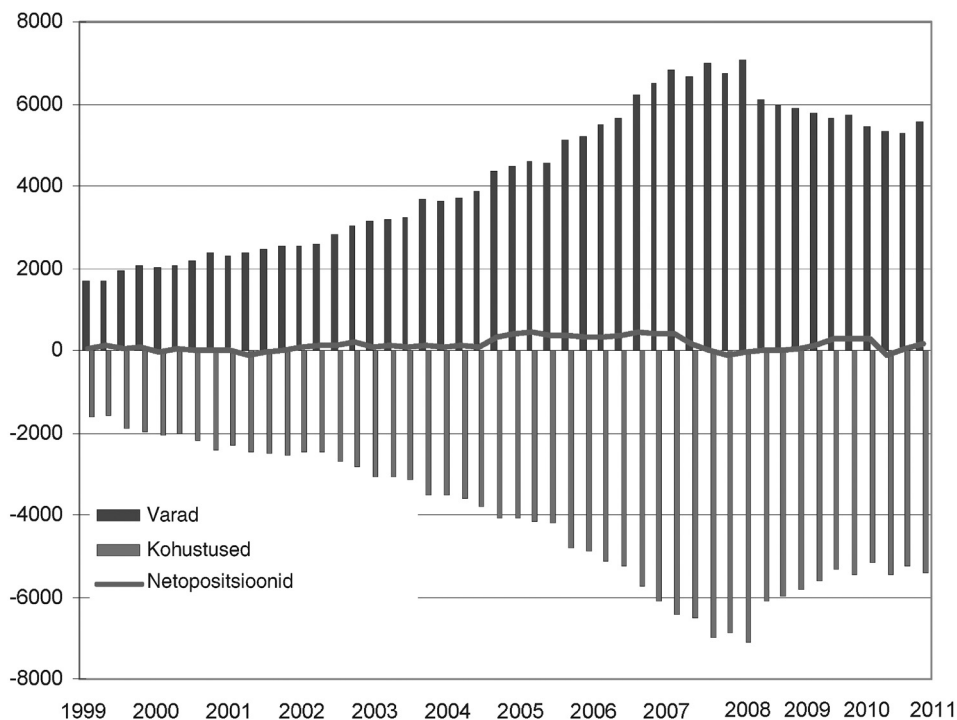
## I.2. Liidu krediidasutuste struktuurne positsioon

Üldiselt kasvas liidu krediidasutuste bilanssides USA dollarites nomineeritud varade ja kohustuste maht finantskriisie eelnenud aastatel oluliselt. Rahvusvaheliste Arvelduste Panga andmetel on see suundumus alates kriisist pöördunud (joonis 1). See tundub kajastavat liidu krediidasutuste jätkuvat finantsvõimenduse vähenemist pärast finantskriisi, eriti varem omandatud varade (*legacy assets*) puhul.

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) kogutud andmetele tuginedes on võimalik USA dollarites bilansside mahtu põhjalikumalt analüüsida. Mõnes riigis on USA dollarites nomineeritud varade ja kohustuste mittevastavus suhteliselt väike. Teistes riikides on kohustused suuremad kui varad. See vastab turu-uuringute andmetele, mille kohaselt mõned liidu krediidasutused kipuvad kasutama USA dollareid ühe võimaliku allikana oma rahastamise laiendamisel mitmekesistamisel ning vahetavad need seejärel teistesse vääringutesse. USA dollarites nomineeritud kohustused moodustavad veidi üle 15 % kohustuste kogumahust liidu tasandil.

Joonis 1

Liidu krediidasutuste USA dollarites bruto- ja netopositsioonid (miljardit USA dollarit)



Allikas: Rahvusvaheliste Arvelduste Panga hinnangud, kvartaliandmed.

## I.3. USA dollarites rahastamise peamised kasutusala (varad) ja allikad (kohustused)

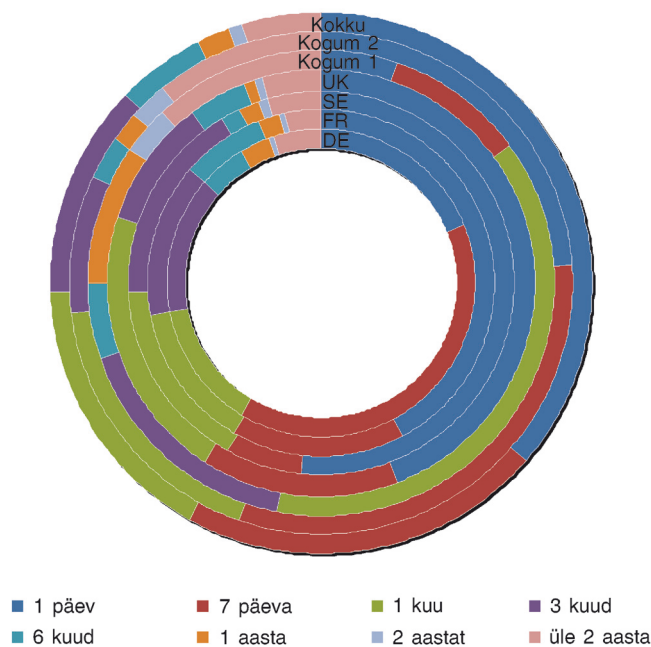
Liidu krediidasutuste USA dollarites nomineeritud varade lähemal vaatlusel selgub, et USA dollareid kasutatakse peamiselt neljal eesmärgil: i) USA dollarites laenuid kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele (rahvusvahelise kaubanduse ja projektide rahastamine), hõlmates piiratud määral ka äri- ja avalikku sektorit Ameerika Ühendriikides; ii) pankadevaheline (tagatisega ja tagatiseta) laenamine, mis on tavaliselt lühiajaline; iii) Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemis hoiustatud sularahareservid; ning iv) liidu krediidasutuste kauplemistegevus.

Liidu krediidasutustel (v.a mõned) puudub ulatuslik USA dollarites jaehoiuste baas (USA dollarites jaehoiused moodustavad üksnes 3 % kohustuste kogumahust). Suurem osa rahastamisest saadakse hulgiturgudel, kus peamised instrumendid on repotehingud ning kommertsväärtpaberid ja hoiusesertifikaadid. Ameerika Ühendriikide rahaturgude investorid on USA dollarites kommertsväärtpaberite ja hoiusesertifikaatide programmide peamised investorid.

ESRNi kogutud andmed kinnitavad, et tagatisega ja tagatiseta USA dollarites hulgirahastamine moodustab ligikaudu ühe kolmandiku liidu krediidasutuste kogu hulgirahastamisest. See kajastab osaliselt seda, et Ameerika Ühendriikide hulgiturud on ühed likviidsemad maailmas. Ameerika Ühendriikide hulgiturgude kasutamine on eriti asjakohane lühemate tähtaegade puhul. Ligikaudu 75 % liidu krediidasutuste USA dollarites hulgirahastamisest on lühema tähtajaga kui üks kuu (joonis 2). Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) andmetel ei moodusta üle üheaastase tähtajaga rahastamine ühegi riigi puhul rohkem kui 20 % USA dollarites hulgirahastamise mahust.

Joonis 2

### USA dollarites hulgirahastamine tähtaegade ja riikide lõikes



Allikas: ESRNi andmed (vt liites toodud vormi A kirjeldust) ja arvutused.

Märkus: Andmed on seisuga 31. detsember 2010, v.a Malta ja Rootsi puhul, kelle andmed on esitatud seisuga 30. juuni 2011. Kogum 1 viitab Kreeka, Küprose ja Malta andmetele ning kogum 2 viitab Belgia, Taani, Hispaania, Madalmaade ja Austria andmetele.

#### 1.4. USA dollarites nomineeritud varade ja kohustuste tähtajad

Samal ajal kui liidu krediidasutuste USA dollarites nomineeritud kohustused on peamiselt lühiajalised, on USA dollarites nomineeritud varad üldjoontes pikema tähtajaga, nagu võibki eeldada. Ligikaudu ühe kolmandiku USA dollarites nomineeritud varade tähtaeg on üle ühe aasta. Võrdlus liidu krediidasutuste bilansside üldise tähtajastruktuuriga näitab, et tähtaegade mittevastavus USA dollarites varade ja kohustuste vahel on suurem kui üldine tähtaegade mittevastavus kõikides vääringutes.

Arvestades euroala ja üleilmseid makromajandusega seotud kartusi, on Ameerika Ühendriikide investorid 2011. aasta teisel poolel veelgi vähendanud oma USA dollarites rahastamise mahtu ja tähtaegu väljaspool Ameerika Ühendriike asuvate krediidasutuste jaoks. Mitmel liidu krediidasutusel vähenes tagatiseta USA dollarites hulgirahastamise samas mahus pikendamise suutlikkus 2011. aasta kolmandas kvartalis märkimisväärselt. Uute USA dollarites hangitud vahendite tähtaeg oli oluliselt lühem võrreldes 2011. aasta teise kvartaliga. Pikemaajaline USA dollarites tagatiseta võlaturg on olnud tegelikult suletud enamiku liidu krediidasutuste jaoks, välja arvatud mõned Skandinaavia ja Põhjamaade krediidasutused, mis suutsid anda suures mahus pikaajalisi laene USA dollarites. Üldiselt tundub, et investorid teevad krediidasutustel vahet nende päritoluriigi põhjal.

### 1.5. Likviidsuspuhvrise kuuluvad varad

2010. aasta detsembri seisuga oli ESRNi andmekogumisse kuuluvatel liidu krediidasutustel 570 miljardi euro väärtuses USA dollarites nomineeritud varasid nende üldise likviidsuse tagamise suutlikkuse raames <sup>(1)</sup>. See moodustab kokku ligikaudu 20 % USA dollarites kohustuste kogumahust, kui kasutada kõige laiemat likviidsuse tagamise suutlikkuse määratlust. Ligikaudu kaks kolmandikku nendest summadest olid keskpankades tagatisena kõlblikud. Teistes väeringutes likviidsed varasid võib kasutada USA dollarites rahastamisel tekkinud vapustusele reageerimiseks, mis sõltub osaliselt valuutavahetusturgude toimimisest.

Finantskriiside ajal võivad siiski ainult väga likviidsed varad olla kasutatavad tõhusa likviidsuspuhvrina. Kui võtta arvesse üksnes sularahareserve ja keskpankades hoitavaid reserve (mis ületavad kohustusliku reservi nõudeid) ning nullprotsendilise riskiga koormamata riigivõlakirju, mis on hoiustatud keskpankades, väheneb liidu krediidasutuste asjaomase valimi puhul USA dollarites likviidsed varade puhver 172 miljardile eurole.

### 1.6. USA dollarites rahastamise pakujate jaotus

Vastavalt ESRNi kogutud kvalitatiivsetele andmetele on USA dollarites lühiajalise rahastamise pakujaid peamiselt seitset liiki:

- a) Ameerika Ühendriikide vastastikused rahaturufondid;
- b) rahandusasutused, keskpangad ja riiklikud investeerimisfondid, kellel on suures mahus USA dollarites nomineeritud varasid;
- c) väärtpaperilaene andvad ettevõtted;
- d) suures mahus USA dollareid omavad krediidasutused pankadevahelise turu (tavaliselt väga lühiajaline) ja valuutavahetusturu kaudu;
- e) suured Ameerika Ühendriikide ettevõtted;
- f) Ameerika Ühendriikide valitsuse toetatavad ettevõtted (Fannie Mae ja Freddie Mac);
- g) lisaks peamistele Ameerika Ühendriikide rahastamisallikatele on ka esialgseid tõendeid, mis näitavad, et liidu krediidasutused kasutavad Ameerika Ühendriikide dollarites rahastamise hankimisel ka väljaspool Ameerika Ühendriike (peamiselt Aasias) asuvaid turge.

Enamik neist pakujatest on eriti tundlikud tajutava krediidiriskiga seotud kartuste suhtes, nagu Ameerika Ühendriikide vastastikused rahaturufondid on viimastel kuudel näidanud. Ehkki hinnangute kohaselt moodustavad Ameerika Ühendriikide vastastikused rahaturufondid liidu pangandussüsteemis ligikaudu 2 % kohustuste kogumahust, ulatub mõnes liidu krediidasutuses see näitaja 10 %ni.

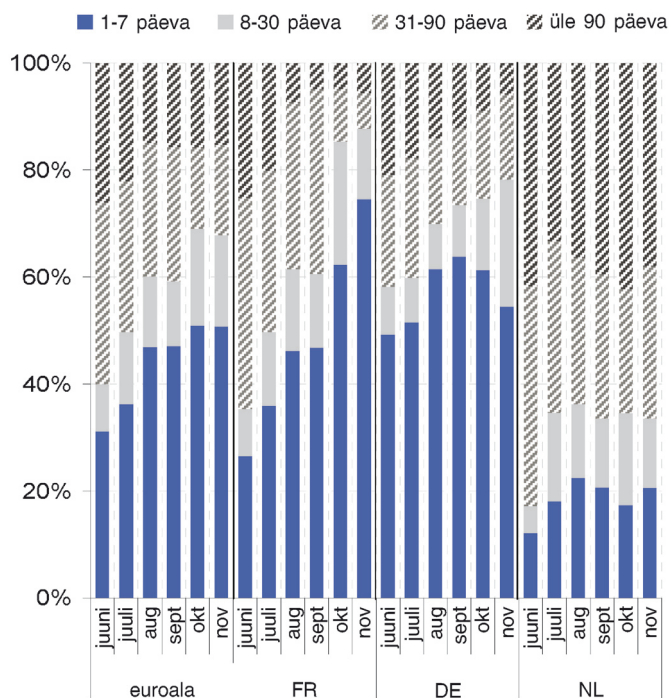
Viimastel kuudel on Ameerika Ühendriikide esmaklassilised vastastikused rahaturufondid mitmes liikmesriigis lühendanud liidu krediidasutustele pakutava rahastamise tähtaegu. Seega kasvas vähemalt euroala krediidasutuste puhul ühekuulise või lühema tähtajaga rahastamise osakaal 2011. aasta oktoobris ja novembris ligikaudu 70 %ni (joonis 3). Lisaks on nad vähendanud oma rahastamise kogumahtu liidu krediidasutustes, ehkki 2011. aasta maist novembrini olid muutused riikide lõikes väga erinevad (joonis 4).

<sup>(1)</sup> Likviidsuse tagamise suutlikkus viitab vahendite mahule, mida pank suudab hankida likviidsusnõuete täitmiseks. Likviidsuspuhvril määratletakse tavaliselt kui lühiajalist likviidsuse tagamise suutlikkust n-ö ettenähtava stressi korral. See peab olema teatava lühikese aja (n-ö üleelamisperioodi) jooksul täielikult kättesaadav.



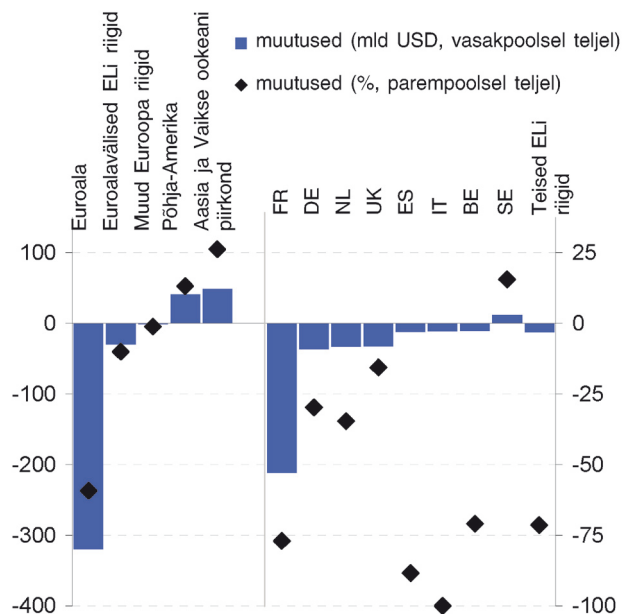
Joonis 3

Ameerika Ühendriikide vastastikuste rahaturufondide rahastamise tähtjad euroala krediitiasutustes



Joonis 4

Ameerika Ühendriikide vastastikuste rahaturufondide rahastamise muutused liidu krediitiasutustes 2011. aasta maist novembrini



Allikas: Ameerika Ühendriikide väärtpaperijärelevalve (SEC) ja Euroopa Keskpanga arvutused.

### I.7. Turunäitajad

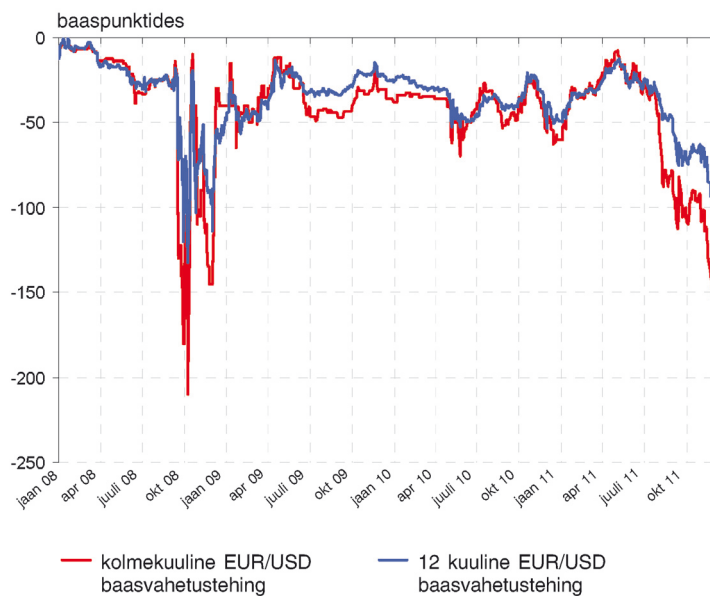
Liidu suurimad krediidasutused sisenevad ulatuslikult Ameerika Ühendriikide hulgiturgudele, et leida oma vajadustele vastavat rahastamist USA dollarites. Seevastu paljud madalama reitinguga liidu krediidasutused tunduvad USA dollarite hankimisel tuginevat rohkem kõrgema reitinguga liidu krediidasutustele ja valuutavahetusturgudele. Eurode USA dollariteks vahetamise kulud – nagu näitab euro ja USA dollari vaheline baasvahetustehing (joonis 5) – jõudis tippu pärast investeerimispanka Lehman Brothers pankrotti. Pärast euro ja USA dollari vahelise baasvahetustehingu olulist kitsenemist 2011. aasta esimesel neljal kuul on see alates mai algusest taas laienenud. Alates juuni keskpaigast on selle päevasisene volatiilsus suurenenud, kajastades finantsturgude ebakindlust liidu krediidasutustele pakutavate USA dollarites rahastamise tingimuste suhtes.

Pärast Lehman Brothersi pankrotti on EKP hakanud rohkem kasutama USA dollarites vahetustehingute liini, mis on kokku lepitud Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemiga, et pakkuda eurosüsteemi krediidasutustele likviidsust USA dollarites (joonis 6). USA dollarites likviidsust pakkuvate EKP operatsioonide tasumata summa ulatus 2008. aasta lõpus ligikaudu 300 miljardi USA dollarini.

Turu-uuringute andmed näitavad, et keskpankade USA dollarites nomineeritud vahetustehingute liinide olemasolu pakub turuosalistele kindlustunnet ja toetab seega valuutavahetusturgude toimimist, isegi kui neid ei kasutata. See võib tähendada, et on moraalne kahju oht, mis takistab liidu krediidasutuste üleminekut jõulisemale rahastamisstruktuurile – ehkki nende rahastamisvahendite hinnakujunduse kaudu püütakse seda ohtu osaliselt leevendada. Taustinfos 1 on esitatud kokkuvõtte valuutavahetusturgude kasutamisest ja selles valdkonnas vastupidavuse parandamiseks tehtud algatustest.

Joonis 5

#### Euro ja USA dollari vaheline baasvahetustehing

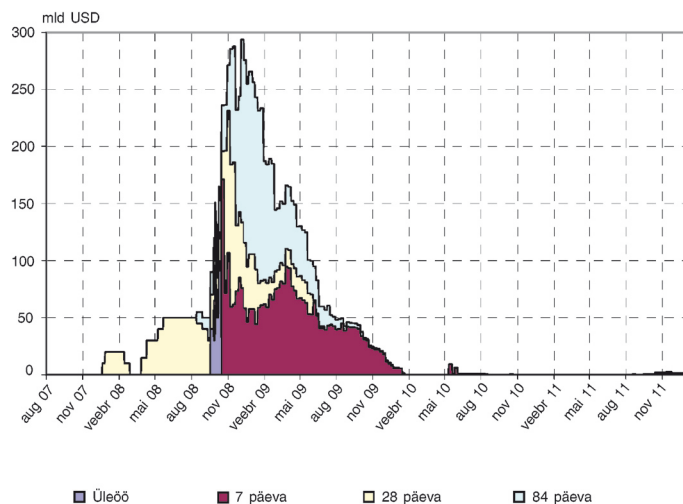


Allikas: Bloomberg.

Joonis 6

**Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemi vahetustehingute liini kasutamine EKP poolt**

EKP likviidsust tagavate operatsioonide tasumata summad



Allikas: EKP.

**TAUSTINFO 1. Valuutavahetusturgude toimimine ja vastupidavus**

Pärast pankadevahelise tagatiseta laenuandmise vähenemist finantskriisi alguses pidid liidu krediitiasutused hakkama selle asemel rohkem kasutama tagatisega rahastamist (valuutavahetustehinguid ja repotehinguid). Ulatuslikum tagatisega rahastamise kasutamine hakkas kahjustama ka neid turge ja eriti valuutavahetustehingute turgu. Pärast Lehman Brothersi pankrotti muutus USA dollarite hankimine valuutavahetustehingute kaudu väga keeruliseks ja kulukaks (2008. aasta oktoobris ulatus kolmekuuline euro ja USA dollari vaheline baasvahetustehing rohkem kui – 200 baaspunkti).

See üldine nihe USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel tingis vahetustehingute liinide sisseadmise Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemi ja mitme keskpanga, sealhulgas EKP vahel. Tippajal (2008. aasta lõpus) ulatus Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemi poolt keskpankadele USA dollarites antud laenude jääk kokku ligikaudu 550 miljardi USA dollarini, millest suurem osa oli laenatud Euroopa keskpankadele (EKP, Inglise keskpank ja Šveitsi keskpank). Näiteks EKP poolt eurosüsteemi osapooltele USA dollarites likviidsust pakkuvate operatsioonide tasumata summa ulatus 2008. aasta lõpuks ligikaudu 300 miljardi USA dollarini. Seda võib võrrelda eurosüsteemi reservidega (konverteeritavates välisvääringutes) 145 miljardi euro ulatuses 2008. aasta lõpus (vastab ligikaudu 200 miljardile USA dollarile). Isegi kui osa pakkumisest võis olla seotud võimaluste kasutamise ja/või ettevaatusega, oli USA dollarite puudujäägi ulatus selline, et keskpankadel oleks olnud keeruline või võimatu sellise likviidsuse pakkumist ise rahastada (kas oma reservidest või turul). Ameerika Ühendriike Föderaalreservi Süsteemi ja mitme keskpanga (EKP, Inglise keskpank, Šveitsi keskpank, Kanada keskpank ja Jaapani keskpank) vahel sõlmitud vahetustehingute liinid aktiveeriti uuesti 2010. aasta mais, mil valitsussektori võlakriis süvenes. See kinnitas turuosalistele, et vajaduse korral on USA dollarites rahastamine väljaspool Ameerika Ühendriike asuvatele institutsioonidele kättesaadav.

USA dollarite pakkumine keskpankade poolt väljaspool Ameerika Ühendriike osutus turu toimimise taastamisel väga tõhusaks. Pärast seda vähenes kiiresti erinevus euro ja USA dollari vahetustehingute intressimäärade ning USD Libori vahel. Lisaks on Ameerika Ühendriike Föderaalreservi Süsteemi vahetustehingute liinide kasutamine võrreldes 2008. aasta lõpus saavutatud tippasemega vähenenud. Esialsed tõendid ja turu tagasiside osutavad sellele, et valuutavahetustehingute turg pakkus liidu krediitiasutustele piisavat likviidsust, et võtta laenu USA dollarites ja mitte oma riigi vääringus.

Mitmetes keskpankade ja turuorganisatsioonide koostatud uurimustes rõhutati, et valuutavahetusturg näitas oma vastupidavust finantskriisi ajal tänu pidevat vääringute vahetustehingute arveldust pakkuvale CLS-süsteemile ja krediidikaitselepingute (*Credit Support Annexes* ehk CSAd) laiemale kasutamisele. Euroopa ja Ameerika Ühendriike seadusandjad arutavad praegu, kas on asjakohane kehtestada valuutavahetustehingute tegemise suhtes kohustuslik keskne kliiring.

Valuutavahetusturu vastupidavus pingelistel aegadel on oluline tahk riskide hindamisel. Seoses sellega kõnelevad kaks asjaolu konservatiivsuse poolt. Esiteks – ehkki andmed ei ole kättesaadavad – võib turuosalistelt saadud esialgse tagasiside põhjal arvata, et USA dollarite puudujäägi ulatus ja USA dollarites laenude nõudlus valuutavahetusturu kaudu on seni olnud väiksemad kui vahetult pärast Lehman Brothersi kokkukukkumist. Teiseks tagavad olemasolevad vahetustehingute liinid Ameerika Ühendriike Föderaalreservi Süsteemi ja Euroopa riikide keskpankade vahel turvalisuse, mis suurendab turuosaliste kindlustunnet.

Hiljuti kooskõlastatud keskpankade meetmed USA dollarites rahastamise turgudel pingete leevendamiseks (millega alandati hindasid ja jätkati kolmekuulisi pakkumisi) töid kaasa turupõhise rahastamise tingimuste mõningase paranemise liidu krediitiasutuste jaoks. Baasvahetustehing alanes mõõdukalt, ent USD Libori näitajad püsisid muutumatuna. Lisaks üldisele riskikartlikkuse suurendasid pingeid väidetavasti kaks asjaolu: kolmekuulistest pakkumistest osalemisega seotud eelarvamus ning asjaolu, et krediitiasutuste suurkliendid (pensionifondid ja vastastikused fondid ning suur-ettevõtted) ei oma juurdepääsu keskpanga vahenditele. Seepärast sõltuvad nad riskide maandamisel endiselt valuutavahetusturgudest olukorras, kus krediitiasutused ei soovi turul tehinguid teha.

## II. USA DOLLARITES RAHASTAMISE KASUTAMISEST TULENEVAD RISKID

ESRN arutas kaht peamist riskikanalit, mis tulenevad sellest, et liidu krediitiasutused tuginevad USA dollarites rahastamisele, ning nende tähtaegade mittevastavusest USA dollarites. Need on lühiajaline likviidsusrisk ja keskmise aja vältel esinev risk, et USA dollarites rahastamise nappusest tulenevad muutused ärimudelites avaldavad mõju liidu reaalmajandusele.

### II.1. Lühiajaline likviidsusrisk

Likviidsuspinged USA dollarites on alates 2008. aastast korduvalt kaasa toonud keskpankade kooskõlastatud meetmed. Pinged kajastavad liidu krediitiasutuste USA dollarites rahastamise struktuuri ja USA dollari rolli üleilmases finantsstabiilsuses, samuti valitsevaid turutingimusi. Kokkuvõttes võivad need tähendada, et lühiajalisele USA dollarites hulgirahastamisele tuginevad liidu krediitiasutused on olnud eriti haavatavad. Eelkõige tuleks märkida järgmist.

- a) *Piiratud n-ö stabiilne rahastamine:* liidu krediitiasutuste jaoks ei ole liidus kasutamiseks peaaegu üldse saadaval USA dollarites jaerahastamist.
- b) *Lühikesed tähtajad:* nagu I jaos kirjeldatud, kipub liidu krediitiasutuste USA dollarites hulgirahastamine olema väga lühiajaline.
- c) *Välisinvestorid kipuvad pingelistel aegadel taanduma rohkem kui kodumaised investorid:* esineb oht, et investorid taanduvad pingelises olukorras oma koduturule või teevad kodumaiste investoritega võrreldes vähem vahet välisettevõtetel, kuhu nad on investeerinud. Eelkõige näitavad kriisi ajal ja hiljem saadud tõendid, et mõned Ameerika Ühendriikide investorite rühmad kalduvad koos tegutsema ja on eriti tundlikud negatiivsete uudiste suhtes, seades liidu krediitiasutused kiiresti tekkivate rahastamispingetega seotud ohtu, eriti kui rahastamise pakkujate liigid on koondunud. See on oluline, arvestades et USA dollarites hulgirahastamise turgudel pakutav likviidsus on peamiselt lühiajaliste tähtaegadega (s.o alla kolme kuu).
- d) *Ameerika Ühendriikide vastastikuste rahaturufondide roll:* Ameerika Ühendriikide vastastikused rahaturufondid kipuvad kiiresti ja ühiselt reageerima uudistega seotud riskidele. Näib, et riikide maksejõuetusriski kartuse tõttu turgudel viimasel ajal tekkinud pinged on taas sundinud mõndasid Ameerika Ühendriikide investoreid alates 2011. aasta keskpaigast liidu krediitiasutustes lõpetama oma rahastamise või vähendama selle tähtaega. Eelkõige võivad Ameerika Ühendriikide vastastikused rahaturufondid mitmel põhjusel jätkata investeringute väljaviimist liidu krediitiasutustest. Võib esineda Ameerika Ühendriikide vastastikuste rahaturufondide rahastamistegevuse struktuurseid muutuseid, mille on põhjustanud karmimad õigusnormid. Ameerika Ühendriikide väärtpaberijärelevalve SEC reformid jõustusid 2010. aasta mais, piirates veelgi tähtaegu, millega Ameerika Ühendriikide vastastikused rahaturufondid võivad laenu anda. Praegu on arutusel reformide teine voor, mis hõlmab ettepanekuid, et vastastikused rahaturufondid peaksid kõikva puhasväärtuse raamistikult üle minema püsiva puhasväärtuse raamistikule. Teine võimalus on see, et Ameerika Ühendriikide reguleerijad lasevad ettevõtetel hoida riski vähendavaid puhvreid, kui nad jätkavad püsiva puhasväärtuse mudeliga. Puhvri hoidmine võib suurendada vastastikuste rahaturufondide vastupidavust, aga võib tähendada ka seda, et nende ärimudel on pikas perspektiivis ebaökoonoomne. Muud regulatiivsed tegurid, mis võivad mõjutada Ameerika Ühendriikide vastastikuste rahaturufondide ärimudeleid, hõlmavad nende määruste kehtetuks tunnistamist, mis takistavad Ameerika Ühendriikide pankadel pakkuda arvelduskonto järgilt intressi. Need regulatiivsed muudatused võivad olla veelgi suuremad tulenevalt edasistest reitingute alandamistest liidus.

- e) *USA dollarites nomineeritud varade kvaliteet*: euroopa Pangandusjärelevalve leiab oma likviidsusriski hindamisel, et USA dollarites nomineeritud varade kvaliteet liidu krediidasutuste likviidsete varade puhvrites on madalam kui riigi väärin-gutes varade puhul ning liidu krediidasutuste rahastamisturgude jaoks esineb jätkuvalt märkimisväärne sündmustega seotud risk. Ka uued ootamatud probleemid Ameerika Ühendriikide pankadega võivad mõjutada USA dollarites pankadevahelist turgu.
- f) *Sõltuvus valuutavahetusturgudest*: kui stressi korral ei suudeta täita lühiajalist vajadust USA dollarite järele USA dollarites nomineeritud varade realiseerimisega, siis peavad liidu krediidasutused kasutama valuutavahetuse hetketehtingute või vahetustehtingute turge, et konverteerida muudes vääringutes likviidsed varad USA dollaritesse. See suurendab nende turgude (investorite) arvu, mida on vaja stressi korral toimimiseks, ehkki mitmel turul tehingute tegemise suutlikkust võib vaadelda ka riski vähendajana. Alates 2011. aasta keskpaigast on USA dollarites hulgrahastamise turgudel valitsenud pinged kandunud ka valuutavahetusturgudele (nt suurendades eurode USA dollariteks vahetamise kulusid)
- g) *Ajavõondite erinevused*: seda nähtust kinnitas kriis, kui USA dollarites vahendite pakkujad ei soovinud laenu anda enne, kui neil oli hea ülevaade enda likviidsusolukorrast vastaval päeval, seejuures Ameerika Ühendriikides on Euroopa turgude sulgemise ajal keskpäev.
- h) *USA dollarite hoidmine*: üleilmsed ettevõtted ja investorid soovivad finantskriisi ajal hoida USA dollareid, sest see on maailmamajanduses reservvääring.
- i) *Väikeste liidu krediidasutuste juurdepääs*: suured rahvusvaheliselt tegutsevad liidu krediidasutused näivad pakkuvat osa oma hulgrahastamisest väiksematele liidu krediidasutustele, millel puudub või on piiratud juurdepääs USA dollarites rahastamise turgudele. Seega võivad suurtes liidu krediidasutustes esinevad probleemid kanduda kiiresti ülejäänud pangandussektorisse.
- j) *Riikide maksejõuetusriski kartused*: turgudel tehakse liidu krediidasutuste vahel vahet tulenevalt nende reitingust ja pärit-oluriigist. Riigivõlakirjadega seotud probleemid mõjutavad liidu krediidasutusi, eriti riikides, kus riigivõlakirjaturgudel valitsevad pinged, ning mõju kandumine liidu krediidasutustesse, mis on riigivõlakirjadega olulisel määral seotud, võib tekitada raskusi rahastamisel üldiselt ja eelkõige USA dollarites.

Riikide järelevalveasutuste esitatud andmetel põhinev ESRNi hinnang osutab tõsiste pingete korral märkimisväärsele USA dollarites rahastamise puudujäägile liidu krediidasutuste puhul. Lepingupõhiste dollarivoogude põhjal saab arutada krediidasutuste esialgse rahastamispuudujäägi USA dollarites rahastamisel kolme, kuue ja kaheteistkümne kuu vältel. Tabelis on kokkuvõtte hindamise tulemustest.

Tabel 1

**Kumulatiivne rahastamispuudujääk USA dollarites**

Summad (miljardites eurodes)	3 kuud	6 kuud	12 kuud
Kumulatiivne rahastamispuudujääk	- 841	- 910	- 919
a) konservatiivse likviidsuse tagamise suutlikkusega	- 670	- 736	- 750
b) nõuetele vastava likviidsuse tagamise suutlikkusega	- 386	- 467	- 500
c) täieliku likviidsuse tagamise suutlikkusega	- 182	- 263	- 304

Esimene rida näitab kumulatiivset rahastamispuudujääki kolme ajavahemiku jooksul ning on määratletud kui USA dollarites vahendite sissevool, millest on maha arvatud USA dollarites vahendite väljavool. Rahastamisel esineva netopuudujäägi suurim osa on seotud väga lühikeste tähtaegadega (alla kolme kuu), kajastades USA dollarites rahastamise lühiajalisust.

Järgmised kolm rida näitavad puudujäägi suurust, kui võetakse arvesse liidu krediidasutuste likviidsuse tagamise suutlik-kust. Kasutatakse kolme likviidsuse tagamise suutlikkuse näitajat.

- a) Konservatiivne likviidsuse tagamise suutlikkus hõlmab üksnes sularaha ja reserve keskpankades (mis ületavad kohus-tusliku reservi nõuded) ning nullprotsendilise riskiga riigivõlakirju, mis on kõlblikud keskpangas tagatisena. Seepärast viitab see konservatiivne meede teoreetiliselt kõige likviidsematele kättesaadavatele varadele, et vastata väljavoole pingelises olukorras.

- b) Nõuetele vastav likviidsuse tagamise suutlikkus hõlmab varasid, mis on kõlblikud keskpangas tagatisena.
- c) Täielik likviidsuse tagamise suutlikkus hõlmab kõiki varasid, mis on määratletud likviidsuse tagamise suutlikkuse osana. See võib osutada arvestatavale suutlikkusele reageerida väljavoolule tavapärasel ajal, kuid selle komponendid on vähem likviidsed finantspingete ajal.

Võrdluseks nende näitajatega oli 2008. aastal keskpanga USA dollarites vahetustehingute liinide alusel väljavõetud kogusumma ligikaudu 550 miljardit USA dollarit. Lisaks on erinevusi riikide pangandussüsteemide vahel: seda meetodit ja neid andmeid kasutades on USA dollarites rahastamise puudujääk mõnes riigis suhteliselt väike ja teistes riikides suurem. Nagu eespool kirjeldatud, on see ligikaudne meede ning võib kasutada ka muid arvutusmeetodeid.

## II.2. Mõju reaalmajandusele keskpika aja jooksul

USA dollarites rahastamise struktuur võib tähendada, et on mitmeid kanaleid, mille vahendusel sellist rahastamist tabavad vapustused võivad keskpika aja jooksul mõjutada liidu krediitiasutuste kaudu reaalmajandust. ESRNi hinnangul on selliste mõjude potentsiaalne tähtsus märkimisväärne, kuid enne kui hakata seadma põhjendatud piiranguid tähtaegade mittevastavusele USA dollarites rahastamise puhul, tuleb võtta täiendavaid meetmeid võimalike mõjude hindamiseks.

Põhilised riskikanalid on järgmised.

- a) *Liidu krediitiasutuste rahastamiskulud ja järeelmõju krediitiasutuste kasumlikkusele.* ESRNi turu-uuringute käigus saadud andmed näitavad, et liidu krediitiasutused eelistasid rahastamist USA dollarites, sest selle hankimine ja vahetamine soovitud vääringu vastu oli üldjuhul odavam kui hankida rahastamist otse muus soovitud vääringus. Kasumlikkuse mõjutamine võib pörsida liidu krediitiasutuste suutlikkust anda laenu Euroopa ettevõtetele ja kodumajapidamistele ja/või raskendada nende üleminekut Basel III raamistikule<sup>(1)</sup>. ESRNi väga esialgse kuluanalüüsi põhjal ei mõjuta kulud märkimisväärselt kasumlikkust. Võimalikud kulud võivad kaasneda kas rahastamise tähtaja pikendamisega või rahastamise hankimisega otse eurodes või naelsterlingites (mitte USA dollarites, mis tuleks seejärel nendeks vääringuteks vahetada). ESRNile esitatud andmete kvaliteet ja katvus võimaldavad olukorda siiski üksnes osaliselt analüüsida ning kindlate järelduste tegemiseks on vaja põhjalikumat analüüsi.
- b) *Liidu krediitiasutuste rahastamise kättesaadavus.* Järelevalveandmed näitavad, et paljud suured ELi krediitiasutused on seni kasutanud USA dollarites rahastamist pakkuvaid sügavaid turge selleks, et täita Euroopa ettevõtete (nt ettevõtted, kes tegutsevad avakosmose, laevanduse, toorainete ja kaubanduse rahastamise valdkonnas) nõudlust rahastamise järele USA dollarites. On tekkinud mure, et püüdlused piirata ligipääsu USA dollarites pakutavale rahastamisele võivad pörsida liidu krediitiasutuste suutlikkust kõnealust nõudlust täita ehk anda laenu kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele. Nende asemel võivad rahastamise rolli üle võtta ELi-välised krediitiasutused, kellel on hõlpsam hankida vahendeid USA dollarites. Sellega on siiski seotud oht, et kriisiolukorras võivad sellised krediitiasutused kiiresti turult taanduda ja pakkuda rahastamist pigem oma riigi turul.
- c) *Finantsvõimenduse ulatusliku vähendamise mõju,* kui liidu krediitiasutused püüavad müüa USA dollarites nomineeritud varasid, et maksta tagasi USA dollarites saadud laene. See võib mõjutada rahastamise kättesaadavust reaalmajanduse jaoks, aga ka liidu krediitiasutuste maksevõimet, kui hulgemüügittehingud alandavad varade turuväärtust. Näiteks näitavad praegused turu-uuringute andmed, et investorid ootavad USA dollarites nomineeritud varade hinna langust, sest paljud liidu krediitiasutused püüavad neid müüa. USA dollarites nomineeritud varade müük või nende hankimisest loobumine võib osutada keeruliseks ka juhul, kui sellise otsuse teeb mitu liidu krediitiasutust ühel ajal. Ühtlasi on sellistel otsustel järeelmõjud. Lisaks võivad liidu krediitiasutused kaaluda muid võimalusi USA dollarites rahastamise vähendamiseks, näiteks investeringute lõpetamist kapitaliturgudel või likviidsete varade müüki.

## II.3. Võimalikud riske maandavad tegurid

Pidades silmas Lehman Brothersi kokkuvarisemisele järgnenud probleeme, on liidu krediitiasutused ja järelevalveasutused võtnud meetmeid rahastamis- ja likviidsusriskide üldiseks maandamiseks. Viimase paari aasta jooksul on liidu krediitiasutused püüdnud võtta meetmeid rahastamisstruktuuride tõhustamiseks ning riikide keskpangad on pakkunud likviidsust USA dollarites, et leevendada pingeid USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel. USA dollarites nomineeritud lühiajalise rahastamisega seotud riske maandavad põhitegurid on järgmised.

<sup>(1)</sup> Vt Baseli pangajärelevalve komitee väljaanded „Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems” (detsember 2010, uuendatud juunis 2011) ja „Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring” (detsember 2010). Mõlemad dokumendid on avaldatud BISi veebilehel (<http://www.bis.org>).



- a) *USA dollarites likviidsuse lisamine*: ELi krediidasutuste sularahareservid Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemis näivad olevat kasvanud, ehkki hiljuti on need teataval määral vähenenud. Ameerika Ühendriikide rahapoliitilist kursi silmas pidades arvatakse, et likviidsus USA dollarites on varasemast suurem, kuid see ei tähenda, et USA dollarid kriisiolukorras taas finantsüsteemis ringlusse lastakse.
- b) *Tagatud USA dollarites rahastamise mahu kasv*: mõned liidu krediidasutused reageerisid lühiajalise tagamata rahastamise kokkukuivamisele, hakates suuremal määral kasutama tagatud rahastamist (repotehingud) USA dollarites ning euro ja USA dollari vahelisi vahetustehinguid. Repotehingute maht sõltub siiski sellest, kui paljusid kõrge kvaliteediga lühiajalisi likviidseid varasid saab tagatisena pantida.
- c) *USA dollarites varade vähendamine*: paljud liidu krediidasutused on hakanud kiiremini vähendama oma USA dollarites bilansside finantsvõimendust pärast seda, kui Ameerika Ühendriikide vastastikustel rahaturufondidel tekkis mure oma riigivõlakirjade pärast ning nad ei soovinud enam krediidasutustele laenu anda. Finantsvõimenduse vähendamise peamiseks kanaliks on olnud loobumine USA dollarites nomineeritud varadest, mille tootlikkus on vähenenud. Nagu eespool märgitud, võivad finantsvõimenduse vähendamisel siiski olla kõrvalmõjud, näiteks võib see kaasa tuua USA dollarites nomineeritud varade müügilaine ning piirata liidu krediidasutuste võimalusi anda laenu reaalmajandusele.
- d) *Keskpankade likviidsustugi*: 2011. aasta juunis teatas Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteem koos EKP, Inglise keskpanga, Šveitsi keskpanga ja Kanada keskpangaga, et Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemiga sõlmitud ajutist vahetuslepingute korda pikendatakse kuni 2012. aasta augustini. Samuti teatasid nad 2011. aasta 15. septembril, et teostavad kolm USA dollarites likviidsust lisavat operatsiooni, mille tähtaeg on ligikaudu kolm kuud ja mis hõlmavad aasta lõppu. Need meetmed aitasid leevendada pingeid USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel ning tagada, et liidu krediidasutuste vajadused USA dollarites rahastamise järele oleksid täidetud. Keskpankade vahetustehingute liinidel näib olevat turuosalistele rahustav mõju isegi juhul, kui neid ei kasutata, ning need toetavad olemasolevate valuutavahetusturgude toimimist. Siiski on olemas moraalse kahju oht, mis tähendab, et liidu krediidasutused võivad vältida üleminekut jõulisemale rahastamisstruktuurile. Seda riski püütakse osaliselt leevendada, alandades kõnealuste rahastamisvahendite hinda.
- e) *Valuutavahetusturgude infrastruktuur*: riske maandavate tegurite hulgas on turuosalisel nimetanud infrastruktuuri, mis toetab valuutavahetusturgude tõrgeteta toimimist (nt pidevat vääringute vahetustehingute arveldust pakkuv CLS-süsteem), ning menetlusi, mille käigus seatakse vastavusse vahetustehingute ja nendega seotud rahastamise tähtsajad.

Mõned riske maandavad tegurid on juba aidanud teataval määral lühiajaliselt parandada liidu krediidasutuste rahastamist ja likviidsuspositsioone USA dollarites, võimaldades neil toime tulla hiljutiste pingetega USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel. Lisaks nendele riske maandavatele teguritele on keskpikas perspektiivis tõenäoliselt vaja struktuursemat lähenemisviisi, et vältida 2008. ja 2011. aastal USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel tekkinud pingete kordumist.

- f) *Kriisirahastamiskavad*: USA dollarites nomineeritud rahastamisega seotud keskpika aja riskide maandamiseks on muu hulgas koostatud kriisirahastamiskavad. ESRN on kogunud riikide järelevalveasutustelt teavet selle kohta, milliseid meetmeid on liidu krediidasutuste kriisirahastamiskavade raames võetud toimetulekuks USA dollarites rahastamisega seotud vapustustega. Riikides, mille krediidasutused selliseid meetmeid selgesõnaliselt kavandasid, olid tegutsemisviisid sarnased. Kavandatud meetmeid võis olenevalt vapustuse laadist ja tõsidusest võtta üksikshaaval või korraga. Meetmed hõlmasid USA dollarites rahastamist eeldavate varade vähendamist (varade müük või nende hankimisest loobumine) või USA dollarites laenuandmise vähendamist, USA dollarite hankimist teiste vääringute abil hetketurgudel või vahetustehingute turgudel, likviidsuspuhvrise kuuluvate varade müüki (sh repotehingute kaudu) ning keskpankade pakutavate süsteemide kasutamist (nt EKP operatsioonid USA dollarites ning diskontoaken).

Mõnede meetmetega kaasnevad omakorda riskid. Elköige võib ohumärgina tõlgendada suuremahulisi vääringute hetketehinguid. USA dollarites rahastamise nõudluse vähendamine (varade müügi või nende hankimisest loobumise kaudu) võib samuti osutada keeruliseks, kui selle otsuse teeb mitu liidu krediidasutust korraga. Ühtlasi on nendel otsustel eespool kirjeldatud järelmõjud. Riikides, kus USA dollarites rahastamist peeti pangandussektori seisukohalt oluliseks, oli valdaval osal liidu krediidasutustel võimalus kasutada Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemi pakutavaid likviidsusvõimalusi. Mitme riigi järelevalveasutused märkisid siiski, et nende krediidasutuste kavades puudusid kindlad lahendused USA dollarites rahastamisel tekkivate vapustuste puhuks. Praegust turuolukorda arvestades on tegu tõsise puudujäägiga ning seda eriti selliste liidu krediidasutuste puhul, kelle jaoks lühiajalisel USA dollarites rahastamisel on otsustav tähtsus.

ESRN leidis, et märkimisväärne risk tuleneb liidu tasandil tuvastatud andmelünkadest. Seetõttu ei saanud ESRN piisavalt põhjalikult analüüsida USA dollarites rahastamisega seotud riskide võimalikke mõjusid. Eriti keeruline on olnud mõista USA dollarites nomineeritud varade profiili. Järgnevad soovitusel on koostatud muu hulgas selleks, et parandada andmete kvaliteeti edasise analüüsi eesmärgil.

### III. EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU SOOVITUSED

#### POLIITILISED EESMÄRGID

ESRNi soovitusel on suunatud Euroopa Liidus tuvastatud lühiajalistele likviidsusriskidele ja riskidele, mis võivad keskpika aja jooksul ohustada liidu reaalmajandust. Soovitusel eesmärk on vältida sarnaste USA dollarites rahastamisega seotud pingete kordumist liidu krediitiasutuste jaoks järgmise finantskriisi ajal. Nende abil ei püüta lahendada praegusi probleeme.

Kuna lühiajalist hulgirahastamist kasutatakse pikemaajaliste meetmete ja varade rahastamiseks, tuleb USA dollarites rahastamisest tuleneva tähtaegade mittevastavusega seotud puudujääkide käsitlemisel pöörata tähelepanu ka *muudele ESRNi jaoks olulistele teemadele*. On oluline tagada, et soovitusel, mis käsitlevad rahastamist USA dollarites, oleksid kooskõlas ESRNi tegevuspõhimõtetega.

- a) *Lühiajaline hulgirahastamine*: sõltumine USA dollarites rahastamisest on üksnes osa laiemast teemast, mis puudutab liidu krediitiasutuste sõltuvust lühiajalisest hulgirahastamisest. Finantsstabiilsuse tagamise eest vastutavate ametiasutuste seisukohalt peaks see kujutama suuremat riski kui lühiajaline rahastamine üldiselt. Põhjused on esitatud jaos II.1.
- b) *Rahastamisallikate mitmekesistamine*: liidu krediitiasutuste rahastamisturgude vastupidavuse parandamiseks julgustatakse liidu krediitiasutusi mitmekesistama oma rahastamisallikaid, st otsima investoreid erinevatest geograafilistest piirkondadest ja eri vääringutes. Põhimõtted, millega piiratakse tähtaegade mittevastavust USA dollarites rahastamisel, peavad olema kooskõlas kõnealuses valdkonnas järgitavate põhimõtetega.
- c) *Rahvusvahelise panganduse struktuur/üleilmsed viimase instantsi laenuandjad*: üks põhjuseid, mille tõttu võidakse piirata tähtaegade mittevastavust USA dollarites või muudes vääringutes rahastamisel, tuleneb asjaolust, et keskpangad pakuvad praegu likviidsuskindlust üksnes oma riigi vääringus. See tähendab, et üleilmsel tasandil puuduvad viimase instantsi laenuandjad. Keskpankade vahetustehingute liinid Ameerika Ühendriikide Föderaalreservi Süsteemiga võivad olla ajutised ega pruugi olla püsivalt kättesaadavad. Viimase instantsi laenuandja puudumisel võib olla otstarbekas piirata liidu krediitiasutuste avatust likviidsusriskidele, mis on seotud rahastamisega USA dollarites või välisvääringutes üldiselt. Samas on siiski väidetud, et sellised meetmed peataksid arengu panganduse ulatuslikuma globaliseerumise suunas.
- d) *Teabe avaldamine*: liidu krediitiasutuste avaldatavad andmed likviidsuse ja rahastamise kohta on üldjuhul väga piiratud, võrreldes andmetega, mida avaldatakse kapitali ja bilansi kohta. Mitmesugustes rahvusvahelistes tööriühmades on sageli esitatud väiteid andmete avaldamise poolt ja vastu, kuid ESRN ei ole neid veel üksikasjalikult arutanud. ESRN on seisukohal, et rahastamise ja likviidsuse vastupanuvõimet käsitlevate andmete avaldamise otstarbekuse üle arutades tuleks kaaluda ka selliste näitajate avaldamist, mis kinnitavad, mil määral krediitiasutused sõltuvad lühiajalisest rahastamisest USA dollarites ja muudes välisvääringutes ning millised on tähtaegade mittevastavused. See aitaks tugevdada turudistsipliini.

#### III.1. Soovitus A – USA dollarites rahastamise ja likviidsuse jälgimine

Riikide järelevalveasutustel soovitatakse teha järgmist:

- 1) jälgida täpselt krediitiasutuste poolt võetavaid USA dollarites rahastamise ja likviidsuse riske osana krediitiasutuste üldise rahastamise ja likviidsuseseis jälgimisest. Eelkõige peaksid riikide järelevalveasutused jälgima järgmist:
  - a) USA dollarites rahastamisega seotud tähtaegade mittevastavus;
  - b) rahastamiskontsentratsioon osapoolte lõikes, keskendudes lühiajaliste tehingute osapooltele;
  - c) USA dollarite vahetustehingute kasutamine (sh vääringu intressimäära vahetuslepingud);
  - d) kontsernisisised riskipositsioonid;
- 2) kaaluda järgmist, enne kui USA dollarites rahastamise ja likviidsuse riskid jõuavad ülemäärasele tasemele:
  - a) toetada USA dollarites rahastamisega seotud tähtaegade mittevastavuse osas kohaste riskijuhtimise meetmete võtmist krediitiasutuste poolt;



b) piirata riskipositsioone, samal ajal ära hoides olemasolevate finantsstruktuuride ebakorrapäraseid arengusuundi.

#### III.1.1. Majanduslikud kaalutlused

Täpsem mõõtmine ja järelevalve aitaksid ametiasutustel paremini mõista USA dollarites rahastamisega seotud riskide arengut ning annaksid neile rohkem võimalusi julgustada krediidasutusi võtma vajalikke ennetavaid meetmeid riskijuh-timise moonutuste korrigeerimiseks ja liigse riskidele avatuse vältimiseks. Makrotasandi usaldatavusjärelevalve seisukohalt on oluline, et seda tehtaks nii üksikettevõtete kui ka pangandussektori tasandil.

Pikaajalise rahastamisega võrreldes võib lühiajalise rahastamise väiksem maksumus tekitada moraalset kahju ohu, st ettevõtteid ei suuda adekvaatselt hinnata kulusid, mis kaasnevad enda kindlustamisega võimalike probleemide vastu valuuta-vahetusturgudel. Kui krediidasutused eeldavad turutingimuste halvenedes avaliku sektori sekkumist, võivad nad liiga suurel määral sõltuda lühiajalisest rahastamisest USA dollarites. Soovituse eesmärk on, et ametiasutused mõistaksid, mil määral nende pangandussektor on sellistele riskidele avatud, millised kaitsemehhanismid on kättesaadavad ning milline on võimalik moraalset kahju oht. Lisaks peaksid krediidasutused olema teadlikud ametiasutuste murest, nii et see võiks mõjutada nende tegutsemist juba praegu.

#### III.1.2. Hinnang, sealhulgas eelised ja puudused

Soovitusest tulenevad eelised on järgmised:

- a) üksnes tähelepanelik jälgimine võimaldab tuvastada USA dollarites rahastamisega seotud liigsete riskide kuhjumise ning võtta ennetavaid meetmeid toimetulekuks potentsiaalsete süsteemsete riskidega;
- b) soovitus võib aidata vähendada moraalset kahju ohtu USA dollarites rahastamisest sõltuvate krediidasutuste puhul, suurendades teadlikkust riiklike järelevalveasutuste teostatavast jälgimisest.

Ent esineb ka puudusi –

- a) USA dollarites rahastamise allikate jälgimine osapoolte rühmade kaupa ei pruugi olla teostatav, näiteks juhul, kui väärtpapereid emiteeritakse vahendaja kaudu;
- b) ametiasutustel tuleb kanda järelevalve tõhustamisega seotud kulud.

#### III.1.3. Meetmed

##### III.1.3.1 Tähtajad

Riikide järelevalveasutused peavad teatama ESRNile käesoleva soovitusel rakendamiseks võetud meetmetest 30. juuniks 2012.

##### III.1.3.2 Vastavuskriteeriumid

Soovituse A puhul on määratletud järgmised vastavuskriteeriumid.

- a) Jälgitakse pangandussektori rahastamis- ja likviidsustingimusi ning vähemalt järgmisi näitajaid: i) USA dollarites rahastamise allikad ja kasutamine; ii) USA dollarites nomineeritud varade ja kohustuste tähtaegade mittevastavus ning riigisiseste varade ja kohustuste tähtaegade mittevastavus olulisemate perioodide lõikes <sup>(1)</sup>, <sup>(2)</sup>; iii) USA dollarites nomineeritud rahastamiskohustused kõigi oluliste osapoolte rühmade kohta (muu hulgas peaksid riikide järelevalveasutused esitama oma arvamuse selle kohta, mil määral on võimalik jälgida sellist rahastamise kontsentratsiooni teatavate osapoolte puhul); iv) USA dollarite vahetustehingute turgude kasutamine; v) kontsernisisene avatus riskidele.

- b) Piiratakse riske, kui likviidsus- ja rahastamisriskid võivad muutuda ülemäära suureks.

##### III.1.3.3 Meetmetest teavitamine

Aruandes tuleb viidata kõikidele vastavuskriteeriumitele ning see peab sisaldama järgmist:

- a) menetlused, mis on sisse seatud USA dollarites rahastamisega seotud rahastamis- ja likviidsusriskide järelevalveks;
- b) vastavuskriteeriumites määratletud näitajad;
- c) vajaduse korral rahastamis- ja likviidsusriskidele kehtestatud piirnormid.

<sup>(1)</sup> Perioodid määravad kindlaks riikide ametiasutused.

<sup>(2)</sup> Näitaja vastab Basel III raamistiku näitajale III.1 (lepingute tähtaegade mittevastavus), vt „Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring”, detsember 2010, lk 32–33 (avaldatud BISi veebilehel aadressil <http://www.bis.org>).

### III.2. Soovitus B – Kriisirahastamiskava

Riikide järelevalveasutustel soovitatakse teha järgmist:

- 1) tagada, et krediidasutused sätestavad oma kriisikavades meetmed USA dollarites rahastamisega seotud vapustuste käsitlemiseks ja et need krediidasutused on kaalunud meetmete võimalikkust juhul, kui neid võtab korruga rohkem kui üks krediidasutus. Kriisirahastamiskavades tuleb kaaluda vähemalt kriisirahastamisallikate kättesaadavust juhul, kui erinevate osapoolte rühmade pakkumine väheneb;
- 2) hinnata kriisirahastamiskavades sisalduvate meetmete võimalikkust pangandussektori seisukohast. Kui krediidasutuste samaaegsete meetmete puhul peetakse võimalikuks süsteemsete riskide tekkimist, soovitatakse riikide järelevalveasutustel kaaluda meetmeid nende riskide vähendamiseks ja meetmete mõju liidu pangandussektori stabiilsusele.

#### III.2.1. Majanduslikud kaalutlused

Krediidasutused peavad mõistma USA dollarites rahastamisega seotud spetsiifilisi riske ning olema valmis võimalike häirete või ebasoodsate tingimuste tekkeks. Lühikeses perspektiivis peaks soovitus tagama, et USA dollarites rahastamist ulatuslikul määral kasutatavatel krediidasutustel oleksid miinimumtaseme kavad, mis aitaksid vältida rahastamisriskuste süvenemist äärmuslikes olukordades.

Kui paljud krediidasutused reageerivad oma kriisirahastamiskavadest lähtudes USA dollarites rahastamist pakkuvaid turge tabavatele vapustustele ühtemoodi või sarnaselt, võivad turuhäiretega kaasnedes uued süsteemsed probleemid. Näiteks kui suur hulk krediidasutusi katseb müüa teatavat liiki vara või kasutada sama rahastamiskanalit olukorras, kus USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel valitsevad pinged, võib selliste kriisirahastamisallikate kasutuskõlblikkus ohu sattuda.

#### III.2.2. Hinnang, sealhulgas eelised ja puudused

Soovitusest tulenevad eelised on järgmised:

- a) USA dollarites rahastamisega seotud kriisirahastamiskavad aitavad vähendada krediidasutuste vajadust ebakorrapärase lahenduste järele USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel tekkivate häirete korral;
- b) kavad aitavad krediidasutustel mõista ja oma rahastamisotsustes arvesse võtta kriisidega kaasnevaid kulusid ning muid kulusid, mis on seotud võimalike häiretega USA dollarites nomineeritud rahastamises.

Ent esineb ka puudusi –

- c) kui paljud krediidasutused reageerivad oma kriisirahastamiskavadest lähtudes USA dollarites rahastamisega seotud probleemidele sarnaselt, võib see samalaadsete lahenduste kuhjumise tõttu kaasa tuua süsteemsete riskide süvenemise;
- d) ei ole kindel, kas USA dollarites rahastamist pakkuvaid turge tabavate ulatuslike usalduskriiside lahendamiseks on tegelikult muid meetmeid peale avaliku sektori sekkumiste.

#### III.2.3. Meetmed

##### III.2.3.1 Tähtajad

Adressaadid peavad teatama ESRNile käesoleva soovituse rakendamiseks võetud meetmetest 30. juuniks 2012.

##### III.2.3.2 Vastavuskriteeriumid

Soovituse B puhul on määratletud järgmised vastavuskriteeriumid:

- a) krediidasutused, kelle jaoks USA dollar on asjaomase järelevalveasutuse hinnangul märkimisväärse tähtsusega rahastamisväering, peavad koostama kriisirahastamiskavad;
- b) järelevalveasutused peavad hindama kavasid, et teha kindlaks, kas on tõenäoline, et kriisiolukorras reageerivad paljud krediidasutused sarnaselt, nii et see toob kaasa negatiivse olukorra süvenemise;
- c) tuleb vähendada tõenäosust, et süsteemsed riskid võivad krediidasutuste USA dollarites rahastamisega seotud kriisikavade sarnasuse tõttu süveneda.

### III.2.3.3 Meetmetest teavitamine

Aruandes tuleb viidata kõikidele vastavuskriteeriumitele ning see peab sisaldama järgmist:

- a) järelevalvemeetmed, mida on võetud tagamaks, et krediidasutustel oleksid olemas USA dollarites rahastamisega seotud kriisirahastamiskavad;
- b) kriisirahastamiskavade hindamisel tuvastatud võimalikud süsteemsed probleemid ja järelevalvemeetmed, mida on võetud nende lahendamiseks.

#### MEETMETE ÜLDHINNANG

Soovituste eesmärk on edaspidi vältida liidu krediidasutustele USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel samasuguste pingete teket nagu 2008. ja 2011. aasta finantskriisi ajal.

Tänu soovitustele suudavad riikide järelevalveasutused ja EBA paremini tuvastada USA dollarites rahastamisega seotud ülemääraste riskide kuhjumist ning võtta meetmeid võimalike süsteemsete riskide ennetamiseks.

Soovituste eesmärk on vähendada moraalse kahju ohtu liidu krediidasutustes, st soovituste abil tagatakse, et krediidasutused hindavad ja võtavad asjakohasel viisil arvesse kulusid, mida tuleb kanda, et kaitsta end võimalike pingete eest rahastamisturgudel. Kui krediidasutused eeldavad turutingimuste halvenedes avaliku sektori sekkumist, võivad nad hakata liiga suurel määral sõltuma lühiajalisest rahastamisest USA dollarites. Kontrolli- ja järelevalvemeetmete tõhustamine aitab ametiasutustel paremini mõista pangasektori avatust USA dollarites rahastamisega seotud riskidele ja likviidsusriskidele ning tuvastada võimalikku moraalse kahju ohtu.

Kriisirahastamiskavade koostamine hõlbustab liidu krediidasutuste USA dollarites nomineeritud rahastamisega seotud riskide arvessevõtmist ning aitab tugevdada krediidasutuste vastupanuvõimet pingetele USA dollarites rahastamist pakkuvatel turgudel, kuna vähendab vajadust ebakorrapäraste lahenduste järele nendel turgudel tekkivate häirete korral. Makrotasandi usaldatavusjärelevalve seisukohalt on oluline, et soovituste abil püütaks vähendada süsteemseid riske, mis tekivad juhul, kui liidu krediidasutused võtavad meetmeid ühel ajal, ning seeläbi vältida finantsstruktuuride ebakorrapäraseid arengusuundi.

Kõigi soovituste puhul kaalub nende rakendamisest saadav eeldatav kasu üles meetmetega seotud kulud. Suuremad kohustused on seotud riikide järelevalveasutuste kontrolli- ja järelevalvekuludega ning liidu krediidasutustele kehtestata-  
vate rangemate järelevalvenõuetega.

## LIIDE

**VABATAHTLIK ANDMETE KOGUMINE LIIDU KREDIIDIASUTUSTE USA DOLLARITES RAHASTAMISE KOHTA**

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) on koostöös riikide järelevalveasutustega kogunud teavet, kasutades kahte andmevormi ja küsimustikku. Esimene andmevorm (A) põhines EBA 2011. aasta likviidsusrisi hindamise vormil ning sisaldas tähtaegade lõikes teavet sularahavoogude, likviidsuse tagamise suutlikkuse ja rahastamiskavade kohta. Teises andmevormis (B), mille koostamisel on rohkem lähtutud ESRNi vajadustest, vaadeldi liidu krediitiasutuste bilansi ning eelkõige USA dollarites nomineeritud varasid ja kohustusi. Küsimustiku eesmärk oli saada kvaliteetset teavet selle kohta, mil määral liidu krediitiasutused sõltuvad USA dollarites rahastamisest, ning koguda asjakohast järelevalveteavet.

Andmete esitamise taotlus adresseeriti kõigile liikmesriikidele ning selle eesmärk oli koguda teavet parimal võimalikul viisil, et hõlmata vähemalt sellised liidu krediitiasutused, kellel on märkimisväärsed kohustused USA dollarites (st vähemalt 5 % kogukohustustest). Andmeid esitasid kokku 17 liikmesriigi krediitiasutused. Teabe kogumisest otsustasid loobuda Bulgaaria, Eesti, Iirimaa, Poola, Portugal, Sloveenia, Soome, Tšehhi Vabariik ja Ungari. Andmeid oli võimalik esitada krediitiasutuste tasandil, aga ka riigi kohta tervikuna, kui koondnäitaja hõlmas teavet vähemalt kolme krediitiasutuse kohta. Konfidentsiaalseid andmeid liidu üksikute krediitiasutuste kohta käsitleti anonüümselt, analüüsid korraga vähemalt kolme krediitiasutuse andmeid.

Andmevorm A sisaldab enamikul juhtudel sama teavet, mis oli 2010. aasta detsembri lõpu seisuga juba esitatud EBA likviidsusriskide hindamise jaoks. Üksnes ESRNi analüüsi eesmärgil koostatud andmevormis B sisalduv teave on üldjuhul (väheste eranditega) esitatud 2011. aasta juuni lõpu seisuga (vt tabel).

Tabel

**Andmevormi B valimi kokkuvõte**

Liikmesriik	Liidu krediitiasutuste arv valimis	Valimi osatähtsus riigi pangasektoris	Arvestusmeetod	Vaatlusperiood
BE	2	33 %	Ettevõttesisene	Juuni 2011
DE	8	31 %	Ettevõttesisene	Juuni 2011
DK	1		Konsolideeritud	Detsember 2010
ES	2	22 %	Konsolideeritud ja allkonsolideeritud	Detsember 2010/juuni 2011
FR	3	72 %	Konsolideeritud	Juuni 2011
GR	3	63 %	Konsolideeritud	Märts 2011
IT	2	50 %	Konsolideeritud	Detsember 2010
LU	76	95 %	Ettevõttesisene	Juuni 2011
LV	14	40 %	Ettevõttesisene	Jaanuar 2011
MT	12	76 %	Konsolideeritud	Juuni 2011
NL	2	58 %	Konsolideeritud	Detsember 2010/juuni 2011
SE	4	91 %	Konsolideeritud	Juuni 2011
SK	31	98 %	Ettevõttesisene	Juuni 2011

Liikmesriik	Liidu krediidasutuste arv valimis	Valimi osatähtsus riigi pangasektoris	Arvestusmeetod	Vaatlusperiood
UK	3	72 %	Konsolideeritud	Juuli 2011
Kokku	163	48 %	—	—

Allikas: ESRN ja liikmesriikide oma arvutused.

Märkus: Belgia, Luksemburgi, Läti, Saksamaa ja Slovakkia esitatud andmed ei ole konsolideeritud ega hõlma teavet liidu krediidasutuste filiaalide ja tütarettevõtete kohta USAs. Valimisse kuuluvate liidu krediidasutuste osatähtsus liidu pangasektori konsolideeritud varades on arvutatud 2010. aasta lõpu seisuga. Malta puhul on esitatud osatähtsus kogu pangandussektoris (sh väliskapitalil baseeruvad krediidasutused). Luksemburgi, Läti ja Saksamaa puhul viitab osatähtsus residentidest rahaloomeasutuste sektori konsolideerimata varade kogumahule 2011. aasta juuni seisuga.